

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
Факультет іноземної філології

Сучасні філологічні і методичні студії: проблематика і перспективи

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
для науковців, викладачів, учителів, здобувачів
вищої освіти

18 травня 2022 року

<i>Парфьонова Оксана, Богдан Ольга</i> Рекомендації щодо добору навчальних текстів для технічних спеціальностей та їх використання на заняттях з англійської мови.....	68
<i>Пивовар Юлія, Прокопенко Дар'я</i> Автоматизація граматичних навичок у гібридному форматі навчання.....	71
<i>Разуменко Тетяна</i> Особливості викладання англійської мови у середній школі Польщі.....	74
<i>Самойленко Наталя</i> Canva як інструмент для урізноманітнення уроків з іноземної мови.....	76
<i>Самотой Тетяна</i> Особливості викладання англійської мови молодшим учням в умовах нової української школи.....	78
<i>Сукнов Михайло</i> Комунікативний підхід до викладання граматики англійської мови на немовних спеціальностях.....	80
<i>Тучина Наталія</i> Динаміка змін уявлень і переконань студентів педагогічного університету щодо професії вчителя англійської мови.....	82
<i>Українська Ольга</i> Формування компетентності майбутніх викладачів англійської та французької мов у взаємоконтролі.....	85
<i>Холодняк Олена, Васильєва Марина</i> Формування готовності спортсменів до професійного іншомовного спілкування.....	87
<i>Хомишак Оксана</i> Технології дистанційного навчання під час війни.....	89
<i>Чухно Олена, Назаренко Катерина</i> Selecting Teaching Materials in Developing Middle School Students' Pronunciation Skills.....	92
<i>Щебликіна Таміла</i> Ефективне використання сесійних кімнат платформи ZOOM при викладанні іноземної мови.....	94

оволодіти англійською мовою на достатньому рівні, аби стати конкурентоспроможними спеціалістами на сучасному ринку праці.

Список використаних джерел

- Сафонова, В.В. (2004). *Коммуникативная компетенция: современные подходы к многоуровневому описанию в методических целях*. Москва: НИЦ «Еврошкола».
- Свиридов, Д.О. (2015). Формирование грамматических навыков речи студентов направления подготовки «Лингвистика» на основе вики-технологий. *Вестник ТГУ, 11* (151), 22–27.
- Соловова, Е.Н. (2006). *Методика обучения иностранным языкам: базовый курс лекций: пособие для студентов пед. вузов и учителей*. Москва: Просвещение.

ДИНАМІКА ЗМІН УЯВЛЕНЬ І ПЕРЕКОНАНЬ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЩОДО ПРОФЕСІЇ ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Наталія Тучина

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
Україна

Вступники до закладу вищої педагогічної освіти мають, як правило, доволі розпливчасті уявлення про те, якими якостями характеризується сучасний вчитель іноземних мов, з чого складається його професійно-комунікативна компетентність, якими саме знаннями і вміннями він має оволодіти і які здатності сформувати. Маючи досвід навчання у закладі середньої освіти, першокурсники більш-менш впевнено відповідають на питання, на кого зі своїх учителів вони хочуть бути схожими чи, навпаки, зовсім несхожими, і чому вони так вважають. Позитивний чи негативний досвід вивчення іноземної мови в школі накладає певний відбиток на процес навчання в університеті, на уявлення про те, які саме дисципліни першочергово потрібні майбутньому учителю іноземних мов, хоча ці погляди можуть виявитися не зовсім вірними або навіть хибними.

Оволодіння професією вчителя передбачає трансформацію учня у вчителя, перехід від теорії до практики, а, точніше, поєднання теорії і практики на заняттях із методики навчання англійської мови за новою програмою, розробленою у спільному проєкті МОН України і Британської Ради в Україні. Такий процес супроводжується змінами у переконаннях і уявленнях здобувачів щодо майбутньої професії. Ця наукова розвідка розглядає, які саме зміни відбуваються, наскільки швидко і які фактори впливають на таку динаміку.

Згідно з освітньою програмою «Англійська мова і література в закладах освіти» на першому курсі здобувачі удосконалюють англомовну комунікативну компетентність до рівня B1+, тобто відбувається певне вирівнювання першокурсників, що уможливорює для всіх навчатися методики англійською мовою на другому курсі. Курси педагогіки і психології в той же час

забезпечують оволодіння загально-педагогічною і психологічною базою, що теж полегшує засвоєння курсу методики, який починається з огляду психолого-педагогічних факторів, які впливають на процес навчання й учіння, закономірностей оволодіння іноземною мовою, типів учнів за різними класифікаціями і шляхів формування навчальної автономії як запоруки успішного навчання. Важливо, що засвоєння теоретичного матеріалу супроводжується практичними завданнями, рефлексією щодо власного досвіду учіння, а також сфокусованими спостереженнями за конкретним учнівським колективом і роботою вчителя в ньому.

Наприкінці другого і на третьому курсі вивчення курсу методики супроводжується мікронавчанням – проведенням фрагментів занять зі своїми однокласниками, частина з яких виконує ролі учнів конкретного віку і рівня володіння мовою, а двоє здобувачів – ролі спостерігачів, які разом зі викладачем долучаються до аналізу проведеного заняття. Такі більш-менш «комфортні» лабораторні умови для проведення занять разом із продовженням спостережень за роботою вчителя на уроках у реальному класі і виконанням роботи в якості помічника вчителя допомагають здобувачам легше адаптуватися до педагогічної практики на четвертому курсі і організації навчання школярів на пробних і залікових уроках.

Накопичення практичного досвіду і теоретичних знань уможлиблює свідомий вибір здобувачами теми методичного дослідження: виявлення реальної проблеми навчально-виховної практики і розробку шляхів її розв'язання, формулювання гіпотези і її експериментальну перевірку, збір і статистичну обробку отриманих результатів, запропонування конкретних рекомендацій, вправ і завдань для покращення ситуації. Таким чином, захист курсової роботи з методики навчання іноземної мови перетворюється на творчу дискусію, де здобувачі спроможні відстоювати обрану позицію, підкріплюючи її не тільки відомостями з теоретичних наукових публікацій, а й зібраними експериментальними даними та їх власною інтерпретацією.

Просування на шляху від першокурсника до бакалавра сприяє уточненню, поглибленню і змінам у переконаннях здобувачів щодо процесів навчання й учіння, якостей педагога, характеристик учня і арсеналу вмінь, якими має володіти вчитель іноземної мови для того, щоб бути успішним у професійному житті. Необхідність у певній переорієнтації переконань студентів протягом періоду підготовки у вищій школі засвідчують багато дослідників. Так, С. Борґ вказував, що саме переконання майбутнього вчителя багато в чому визначають напрямок його розумової діяльності і поведінки в класі, а також сприяють їх успіху (Borg, 2001). Тому дуже важливо, як вказував Д. Каган, забезпечити усвідомлення здобувачами власних переконань щодо вчительської професії, можливої неадекватності певних із них і створення умов для уможливлення їх змін та інтеграції зі знов набутими переконаннями (Kagan, 1992). Але, на жаль, далеко не завжди процес теоретичної підготовки і практичного навчання у закладі вищої освіти супроводжується очікуваними змінами у переконаннях студентів (Mattheoudakis, 2007).

У дослідженні турецького вченого С. Ямана (2012) простежувалися зміни у переконаннях студентів-майбутніх вчителів англійської мови протягом 5 семестрів навчання в університеті. Такі зміни було згруповано по трьох категоріях: знання предмету, якості вчителя і поведінка в класі. Результати засвідчують, що найбільш радикальні зміни відбуваються у переконаннях студентів, які належать до третьої категорії, тобто стосовно практичних психолого-педагогічних і методичних вмінь і значущості володіння ними (Yaman & Özdemir, 2012).

Аналогічне опитування було проведено у групі здобувачів спеціальності «Середня освіта (Мова і література (англійська))» Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. В опитуванні брали участь 15 осіб протягом 2-4 курсів навчання. Список переконань здобувачів було розділено на 3 групи: знання предмету «англійська мова», якості ефективного вчителя і вміння, якими має володіти успішний вчитель. Первинний список, що пропонувався студентам на 2 курсі, було укладено на основі методичної літератури. Опитувані позначали найбільш суттєве з їхньої точки зору у кожній категорії і доповнювали список за потреби. Такий модифікований список пропонувався їм на 3 курсі і з відповідними уточненнями на 4 курсі.

Отримані результати в цілому узгоджуються з тими, про які йдеться в аналогічних дослідженнях в інших країнах. Наприклад, більше уваги здобувачі на старшому курсі приділяють вмінню вчителя здійснювати конструктивний зворотний зв'язок; забезпечувати інтеграцію видів мовленнєвої діяльності на уроці; організовувати різні види інтеракції відповідно до типу вправи, складу класу і етапу навчання; формувати сприятливий психологічний клімат і підвищувати мотивацію учнів до навчання; творчо підходити до використання підручника тощо. До переліку якостей успішного вчителя, який в основному лишається незмінним, що ще раз засвідчує наявність достатньо твердих переконань, з якими здобувачі вступають до університету, додаються нові, як-от: бути толерантним, бути достатньо гнучким, але твердим у вимогах; володіти вміннями педагогічної рефлексії; зосереджуватися на успіхах і аналізувати невдачі. До групи «знання предмету» додається постійне удосконалення комунікативної компетентності, відстеження змін та інновацій в англійській мові й англomовному світі.

Висновкуємо, що переконання майбутніх учителів англійської мови мають зазнавати модифікацій у процесі навчання в університеті, чому сприяє поєднання теоретичної і практичної підготовки, формування комунікативної і методичної компетентності.

Список використаних джерел

- Borg, S. (2001). Key concepts in ELT teachers' beliefs. *ELT Journal*, # 55/2, 186–188.
- Kagan, D.M. (1992). Implications of research on teacher beliefs. *Educational Psychologist*, # 27(1), 65–90.
- Mattheoudakis, M. (2007). Tracking changes in pre-service EFL teacher beliefs in Greece: longitudinal study. *Teaching and Teacher Education*, # 23, 1272–1288.

Yaman, S. & Özdemir, M. (2012). Moving from theory to practice: ELT pre-service teachers. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*. Vol.1, # 1, 25–35.

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ У ВЗАЄМОКОНТРОЛІ

Ольга Українська

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
Україна

Під «взаємоконтролем» (*self-assessment*) розуміємо здійснення контролю навчальних досягнень в оволодінні іноземною мовленнєвою діяльністю самими учнями/студентами. Розглядаємо компетентність майбутніх викладачів англійської та французької мов у взаємоконтролі у двох вимірах – компетентність у здійсненні майбутніми викладачами взаємоконтролю навчальних досягнень своїх одногрупників та їх компетентність в організації взаємоконтролю навчальних досягнень тими, кого вони навчатимуть.

Наполягаємо на першочерговості оволодіння майбутніми викладачами іноземних мов технологією здійснення взаємоконтролю перед тим, як вони почнуть впроваджувати взаємоконтроль для своїх учнів/студентів. Технологію взаємоконтролю слід впроваджувати поступово, навчаючи цільову групу необхідним стратегіям, надаючи деталізовані листи контрольних запитань та шаблони фраз для забезпечення зворотного зв'язку. З часом від готових шаблонів можна переходити до розгорнутої відповіді.

Здійснення взаємоконтролю передбачає надання студентами якісного зворотного зв'язку (*feedback*) один одному, а не лише виправлення помилок. Зворотний зв'язок має бути об'єктивним, позитивним, сконцентрованим на досягненнях, а не недоліках, своєчасним, конкретним та продуктивним (Boyd, Green, Norfenbeck, 2019). З цього випливає, що метою проведення взаємоконтролю є допомогти іншому студенту покращити його/її результати навчання. У свою чергу, той студент, хто надає зворотній зв'язок, також отримує користь, тому що він/вона змушений аналізувати причини невдач та проектувати критерії в контекст роботи інших. Безумовно, це сприяє покращенню розуміння мети навчання та критеріїв оцінювання, що, як наслідок, сприяє кращому оцінюванню власних навчальних результатів. До того ж, студенти отримують можливість ще раз повторити матеріал.

Багато уваги дослідниками приділяється організації взаємоконтролю рецептивних видів мовленнєвої діяльності, однак продуктивні види часто залишаються поза їх увагою через складність перевірки результатів. Для взаємоконтролю читання або аудіювання студенти можуть спиратися на ключі відповідей, тоді як перевірка творчої письмової роботи або оцінювання говоріння вимагає певного професійного досвіду та доволі високого рівня володіння іноземною мовою. Але є шляхи організації взаємоконтролю говоріння та письма. Наприклад, Nikolov (2015) пропонує студентам